

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА: НОВИЙ ХАРАКТЕР ОСВІТНЬОЇ ВЗАЄМОДІЇ

На сьогоднішній день не стоїть питання бути чи не бути дистанційній освіті. Вона існує і розвивається, ставши невід'ємною складовою освітньої та інформаційної культури. На нашу думку, соціально значимим, – визначальним, – питанням у здійсненні сучасної дистанційної освіти є питання творчого освоєння цифрових і мережових технологій, що її забезпечують, як засобу для розвитку новітньої освіченості і культури педагогічного процесу в цілому.

Однією з концептуальних особливостей дистанційної освіти є радикальна зміна взаємодії, – взаємовідносин, – учня і викладача. Особливості організації навчального процесу на відстані полягають у зміщенні пріоритетів з викладання на самостійну роботу учнів, які мають навчитись учитися. Дистанційна освіта має особистісно-орієнтований характер. Основним завданням викладача в дистанційному освітньому процесі стає навчання учня (студента) самостійно здобувати знання й застосовувати їх на практиці, координація його навчальної діяльності, управління самостійною роботою, організація взаємодії між студентами у навчальній спільноті, що можливо лише на засадах співробітництва. Викладач стає консультантом, який скеровує пізнавальний процес, здійснює індивідуальну корекцію курсу, підтримує прагнення студентів до знань і мотивацію до навчання на відстані. При цьому він має коригувати і свій педагогічний вплив через зворотній зв'язок.

В контексті дистанційної освіти актуальні такі активні методи навчання як навчання у співробітництві, креативне навчання, метод проектів і т. п., які, безумовно, стимулюють студента до самостійної наполегливої творчої роботи, спрямовують на розвиток критичного мислення, пошук знань, що дозволяє підняти освітній процес до рівня активної соціальної співтворчості, поєднати навчання з науково-

дослідницькою роботою. Пріоритет діяльнісного змісту перед інформаційним, принцип дієвих критеріїв оцінки, продуктивна орієнтація навчання також сприяють активізації діяльності учнів. Такі заходи як заняття за допомогою чату, форуму, телеконференції тощо дозволяють студентам підтримувати зв'язок один з одним, ділитися ідеями і досвідом, вносити пропозиції, ставити питання і разом шукати відповідей на них. Звісно, необхідне врахування та використання всього досвіду, – як світового, так і вітчизняного, – що він століттями напрацьовувався та продовжує напрацьовуватися у річищі традиційної педагогіки (очної форми освіти), суміжних наук і практик (психологія, інноватика, евристика, маєтика, ергономіка і т.д.).

Ще один суттєвий аспект полягає у тому, що комп'ютерні технології та Інтернет фактично трансформували освітнє середовище, відкривши вільний доступ до найрізноманітнішої інформації та знання у всесвітній мережі. І в цій глобальній аудиторії вони стають доступними кожному користувачу у будь-який час з будь-якої точки планети для забезпечення цілей навчання. На переконання Дж. Брауна, «за цифрової доби основою самоорганізації спільнот є інтернет, який створює глобальну «платформу», що величезною мірою розширює доступ до усіх ресурсів, зокрема і до традиційних, і нових навчальних матеріалів. Інтернет також сприяє розвитку нової культури обміну, яка майже без обмежень допускає користування знаннями і участь у їх творенні» [1, с. 14]. Це є дуже важливим параметром дистанційної освіти, адже «життя людини, людей і суспільства – це завжди обмін, соціальна взаємодія. В якій би сфері соціального буття ця взаємодія не здійснювалась – це завжди обмін. Безпосередній і опосередкований. Речами, ідеями, почуттями, людьми. Економічний, політичний, педагогічний, науковий, екологічний, медичний, технологічний, культурний, будь-який. ... Обмін – це є продукування вищого надбання культури – суспільності. А отже,

особистості» [2, с. 104].

Нові види Інтернет-ресурсів – соціальні мережі, блоги, вікі та віртуальні спільноти – дають змогу людям зі спільними інтересами знаходити одне одного, обмінюватися думками і працювати разом. Уможлиблюється взаємне навчання, взаємна освіта, через спілкування і через взаємодію, спрямовану на вирішення певних проблем, виникає спільне розуміння і співпраця. Важливіший аспект такого взаємного навчання полягає в тому, щоб не тільки «навчатися чогось», а й «навчатися бути» повноцінним і повноправним учасником у чомусь. Цим створюються сприятливі умови для активної пізнавальної і, ширше – творчої діяльності тих, хто навчається, для свободи наукового пошуку і думки, для самовираження та самотворення через знання з метою найбільш повного самоздійснення. Тобто головне досягнення – не у доступі до інформації, а у доступі до людей, у культурі вільного обміну і колективної роботи з різноманітними матеріалами. Адже «діяльність є взаємодія з участю суб'єктивного фактора, ...взаємодія, що носить цілевідповідний (доцільний) характер» [2, с. 92].

У підсумку ще раз підкреслимо, що в основі дистанційної освітньої взаємодії спільна діяльність, взаємна активність, взаємне навчання, взаємна освіта – взаємодія, спілкування, діалог рівноправних освітніх партнерів, що спрямовані на формування вільної, освіченої, творчої, гармонійно розвиненої – цілісної особистості.

Список використаних джерел:

1. Відкрита освіта: Колективний розвиток освіти через відкриті технології, відкритий контент і відкрите знання / За редакцією Тору Ійосі та М.С. Віджая Кумара. Передмова Джона Сілі Брауна. Переклад з англійської Андрія Іщенка та Олександра Насика. – К. : Наука, 2009. – 256 с.
2. Новіков Б. В. Творчість як спосіб здійснення гуманізму. Монографія. / Б. В. Новіков. – К. : Видавець ПАРАПАН, 2005 – 332 с.